

av Eva Tuvhav Gullberg

1. Kunskapssyn

Likt örnar behöver vi kunna överblicka landskapet. Var befinner vi oss, varifrån har vi kommit och vart vi är på väg. Dåtid, nutid och framtid bildar en utgångspunkt för den baskunskap som är nödvändig för att orientera oss och förstå den föränderliga värld vi lever i. Vi behöver kunna sätta oss själva i relation till världen och vår nutid och utifrån detta kunna se vad vi kan bidra till i samhället utifrån våra egna specifika kompetenser och förmågor.

Jag ser världen som en organism, en helhet. Min teoretiska syn på världen är därför inte ämnesindelad utan tvärvetenskaplig och processinriktad. I världen pågår ständigt föränderliga processer som är avhängiga av varandra och det behöver vi ta hänsyn till i vår kunskapssyn. Med kunskap kan vi vilseledas att tro att världen är bestående. Fakta vi lärde oss i skolan för bara tio år sedan kan vara inaktuell och våra ställningstaganden idag kan inte relateras till den kunskapen. Både världen och kunskapen förändras. Behovet av ny kunskap är ständigt aktuell. Vi behöver ha både en öppenhet till nya fakta för att kunna se saker utifrån olika perspektiv men också ha förmåga till att kritiskt kunna granska fakta.

Elever ska redan i förskolan stimuleras till ett utforskande förhållningssätt och uppmuntras till att dra egna slutsatser, träna argumentation och förhandling. Varje individ har en stor förmåga till att bidra i samhället om de får chans till ett för dem meningsfullt och lustfyllt lärande. Vi lär för livet och är världsmedborgare i en global värld.

Konst, kultur och kreativitet ska vara en integrerad del av undervisningen under hela skoltiden både som stöd för lusten att lära och för att utveckla de estetiska uttryckssätten. Det utvecklar elevens förmåga till att tänka både kreativt och självständigt och bidrar till att hitta ny kunskap som behövs i framtiden.

Skolan har en kulturförändrande uppgift inte en kultureproducerande uppgift.

Hur kommunicerar vi värderingar, normer och kunskap för att ge bildning åt samhällets alla medborgare?

Grundfrågorna vi behöver ställa oss är

- Vad ska läras? som handlar om urval
- Varför? som berör legitimiteten
- Hur ska vi lära? som handlar om metoden.

Men för att ge bildning till samhällets alla medborgare behöver vi dock lägga till frågan

- När? som handlar om vid vilken period i livet vi ska lära oss.
Är det verkligen bara som unga vi ska lära oss det vi behöver veta för att leva i ett ständigt föränderligt samhälle tillsammans? Behöver vi en pågående medborgarutbildning anpassad till samhällets krav? Vad händer med ex.vis kvinnor från andra kulturer som inte fått ta del av utbildning i det land varifrån de kommer eller unga vuxna som inte känner till de värderingar och normer som gäller i vårt samhälle. Den äldre generationen som inte fått kunskaper om ex.vis den tekniska utvecklingen som vi alla är beroende av idag behöver fortbildning för att kunna vara delaktiga i samhället i hög ålder. Eller yrken som försvinner. Ger vi alla dessa människor en chans att integreras i vårt samhälle eller ställer vi dem automatiskt i utanförskapet?

För att skapa en stabilitet och kontinuitet i ett föränderligt samhälle krävs tydliga styrdokument som skollagar och läroplaner som inte kan förändras alltför lättvindigt. Det är viktigt att dessa styrdokument bygger på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund – ett konstruktivistiskt perspektiv - och inte på politiskt populistiska vindar i tiden. Skolsystemet har ett ansvar för trovärdighet i kunskapen som lärs ut.

Värdefull kunskap i tiden, anser jag vara samarbete, relationer, kreativitet, entreprenörskap, demokrati, mångfald, filosofi, kulturers normer och värden, etik och moral, miljö och hållbarhet och estetiska ämnen som bild, musik, drama (språk som går över kulturgränserna). Dessa ämnen behöver kompletteras med de mer traditionella ämnena som matematik, naturvetenskap och språk.

2. Etiksyn

Förskolan som numera går in under skollagen har en läroplan vars första mening lyder. "Förskolan vilar på demokratiskt grund." Hela förskolans läroplan bygger på denna mening. Läroplanen väver in ett ödmjukt och respektfullt förhållningssätt, ett ansvar att förstå inte bara mig själv utan även min omvärld där delaktighet och inflytande skapar respekt och ansvarstagande världsmedborgare. Läroplanen tar tillvara barnens egen lust till lärande och visar också på områden för förskolan där de kan utmana eleverna vidare. Förskolan är en fantastisk start på skolväsendet i Sverige. Skolan har mycket att lära av förskolans etiska syn på både människan, kunskapen och världen.

Empati, samarbete, relationsbygge, konfliktlösning, problemlösning är värdefulla kunskaper som vi behöver utveckla och använda tillsammans med vårt logiska tänkande och teoretiska och estetiska kunskaper. Vi behöver lära oss se vad är bra för världen, inte bara för mig personligen.

3. Människosyn

Alla människor, vuxna och barn, är världsmedborgare. Vi är alla unika och olika. Vi är sociala varelser och beroende av varandra. Vi föds med en nyfikenhet och en vilja till att både lära om världen och en vilja till att bidra i världen.

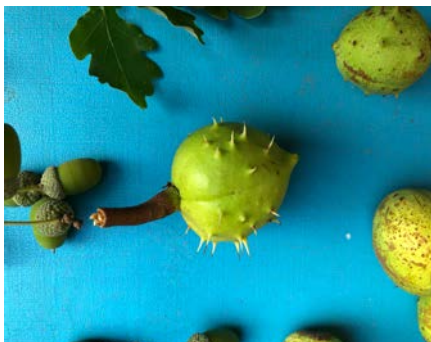
Vi använder våra sinnen i vårt undersökande av vår omvärld. Vi ska se barnen som kompetenta i sitt utforskande och deras intressen ska styra innehållet för undervisning och utbildning. Lärarna är vägvisare och utmanare.

När de grundläggande behoven åsidosätts skapas obalans i människans psyke. Förståelse för människans natur gör att vi inte behöver stoppa in människor eller handlingar i goda eller onda utan mer se till behov som är tillfredsställda eller inte tillfredsställda.

Människor befinner sig i olika kontexter och kommer också från olika kontexter. Det är samhällets och skolans ansvar att se till att vi får en förståelse för olika sammanhang vi kommer ifrån och för att utjämna och skapa förutsättningar för alla till en bra bildning. Alla ska ges samma möjligheter att leva och verka i ett framtida samhälle trots olika ursprung.

Varje människa är unik, varje möte med en annan människa är unik, vid varje möte läggs något till i oss båda, vi förändras. Våra medmänniskor är inte bara våra medpassagerare utan också en del av oss själva och vi är en del av dem. Vi är delar av vårt sociala sammanhang. Ett Jag och ett Du i dialog i en dual relation enligt Martin Bubers filosofi. Vi är både olika och jämlika på en gång.

4. Samhällssyn

Vi lever inte längre i **ett** land. Vi är globala världsmedborgare. Vi är avhängigt beroende av våra datorer tillverkade i Kina eller kläder från Pakistan. Världen står inför stora klimatförändringar som vi behöver lösa över de nationella gränserna. Vi reser kors och tvärs över kontinenter och möter andra kulturer både inom affärlivet och på privata semesterresor. Nya möten, nya insikter och nya upplevelser. Det ställer krav på kunskap för att skapa förståelse och utveckling tillsammans.

I en värld där allt förändras snabbt och där även kunskap förändras över tid finns risk för en känsla av otrygghet. Eleverna behöver förberedas för att ta sig an utmaningar de inte tidigare mött. Det kan de bara göra med ett kreativt och lösningsinriktat förhållningssätt till kunskapen och världen. Ett skolsystem behöver vara flexibelt och samtidigt ingjuta stabilitet och trygghet. Öppenheten till mångfald av uttryck, språk, samarbete och kreativitet är några av de nycklar som då behövs.

Praktik och teori varvas för att tillägna sig kunskap. Skolan ska relatera till samhället i övrigt med kontakter inom verksamheter i såväl privat, statlig och privat regi. Det kan vara att besöka byggen, mäta hus, samarbeta med arkitekter och andra yrkeskårer. Skolan ska bryta sin isolering och bli en del av samhället i övrigt och verka för ett mer kontextuellt förhållningssätt.

Skolväsendet behöver organiseras så att segregation och klasskillnader minskas. En likvärdig skola för alla som vilar på demokratins grund. Skolsystemet ska finansieras av staten. Friskolor kan tillåtas i begränsad mängd. De ska drivas av pedagogiska intressen och inte av vinstintressen.

5. Synen på den pedagogiska situationen

Barnet och elevens intressen är basen för att tillägna sig kunskap. Om vi som lärare är intresserade, medforskande och utmanar eleven i den processen får eleven ett eget positivt förhållningssätt till kunskap. Grunden läggs definitivt under barnets första år och därför är förskolans syn på kunskap och undervisning avgörande för att understödja den medfödda viljan till att utvecklas och lära sig om världen. Det behöver göras på ett lekfullt och lustfyllt sätt där alla sinnen tas i anspråk för att undersöka och utforska och där eleven ges möjlighet att utveckla alla olika estetiska uttryckssätt/språk.

Det är pedagogiken som behöver utvecklas genom beprövad erfarenhet och forskning byggd på vetenskaplig grund. Vi behöver inga morötter, piskor och betyg. Det är lärarnas förmåga till att undervisa som behöver värderas och utvecklas. Det kan ex.vis ske om lärare arbetar i arbetslag där reflektionen är bas för utveckling av det pedagogiska arbetet. Hur och på vilket sätt barn lär sig är olika. Läraren behöver stimulera varje barn utifrån var och ens förutsättningar, behov och intressen. En dialog ska föras mellan varje barn och läraren om utvecklingen av lärandet.

Eleven ska ha rätt att dels få tillägna sig en kunskapsbas och dels att få utveckla sina specifika förmågor och intressen. Undervisningen ska vara av så bra pedagogisk kvalitet att eleven kan tillägna sig kunskapsbasen under skoltid utan varken läxor eller betyg. Elevens motivation och lust att lära är en hörnsten.

Samarbete och relationsskapande ska genomsyra hela undervisningen inte konkurrens. Det filosofiska samtalet mellan lärare och elev är grundläggande redan bland de allra yngsta. Det skapar ett respektfullt och jämställt förhållande mellan lärare och elev.

Vilka kunskapsformer behövs då? Vi behöver fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet för att nå kunskap. Men vi behöver också fantasi och kreativitet som skapar ny kunskap och ger oss möjlighet att gå utanför en befintlig kunskapsbox. Synen på kunskapsinhämtande har förändrats vilket också ställer större krav på pedagogisk kreativitet. Ett rhizomatiskt förhållningssätt på kunskap väver samman de olika kunskapsformerna där såväl teori som praktik behövs och där den tysta kunskapen blir själva trådarna i väven. Learning by doing och hands-on som John Dewey förespråkade.

Ett nytt pedagogiskt begrepp som väckt stort intresse under senare år bl a i Sydkorea, USA och England är STEAM education. STEAM står för Science, Technology, Engineering, **ART** and Mathematics. Det är ett förhållningssätt som är processinriktat och ser vikten att få in konstarterna för att möta framtidens utmaningar på ett kreativt sätt.